

WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA W KATOWICACH

**Wojewódzki Inspektorat
Ochrony Środowiska**
w Katowicach

PLAN PRACY ORAZ KIERUNKI ROZWOJU WOJEWÓDZKIEGO INSPEKTORATU OCHRONY ŚRODOWISKA W KATOWICACH W 2025 ROKU

Katowice, grudzień 2024

Wprowadzenie

Rok 2024 był dla Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach rokiem intensywnej pracy, rokiem w którym realizacja zaplanowanych zadań przebiegała pod presją sytuacji kryzysowych, jakie miały miejsce w województwie śląskim w roku 2024 r.

Zakwit złotej algi, skutkujący masowym śnięciem ryb w zbiorniku Dzierżno Duże, pożar odpadów niebezpiecznych w Siemianowicach Śląskich, powódź jaka dotknęła Polskę i Republikę Czeską, w efekcie której od drugiej połowy września w przygranicznej Ostrawie nie działa oczyszczalnia ścieków. Zdarzenia te, wymagające od inspektorów nadzwyczajnych czynności, realizowanych najczęściej pod presją czasu i opinii publicznej, nie zwalniały ich z obowiązku całodobowej gotowości do reagowania na zgłaszane interwencje, realizacji planu kontroli czy ścisłej współpracy z Prokuraturą i Policją w zakresie prowadzonych śledztw, dotyczących nielegalnego gospodarowania odpadami. Wypełniając obowiązek nałożony przez *Ustawę z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*, w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Katowicach w 2024 r. Koordynator ds. dostępności przeprowadził audyty dostępności budynków WIOŚ Katowice oraz Delegatury w Bielsku-Białej. Podstawą ich opracowania była wiedza oraz informacje zdobyte podczas wsparcia doradczego zrealizowanego w 2023 r. w ramach rządowego projektu „Współpraca na rzecz dostępności – szkolenie dla koordynatorów”. Chcąc sprostać wymogom wyżej wymienionej ustawy i uczynić urząd jak najbardziej dostępnym, podjęte zostały następujące działania:

- Opracowano *Plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami na lata 2024 – 2026*;
- Opracowano informację o działalności WIOŚ w polskim języku migowym oraz zamieszczono ją na stronie internetowej;
- Wdrożono procedurę wejścia z psem asystującym na teren siedziby Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach oraz na teren Delegatur w Bielsku-Białej i Częstochowie;
- Na wniosek Delegatury WIOŚ w Częstochowie Miejski Zarząd Dróg w Częstochowie zrealizował działania mające na celu poprawę dostępności przestrzeni miejskiej przed budynkiem Delegatury, likwidując główną barierę utrudniającą wejście na teren Inspektoratu (tj. wysoki krawężnik). Dzięki temu osoby ze szczególnymi potrzebami, w szczególności w zakresie ruchowym, mogą bezpiecznie dostać się na teren Delegatury.

Na rok 2025 r. zaplanowane są kolejne działania w zakresie poprawy dostępności, w związku z tym WIOŚ Katowice wdroży kolejne procedury tj.:

- Poradnik ewakuacja osób ze szczególnymi potrzebami.
- Standardy obsługi klientów, w tym klientów ze szczególnymi potrzebami.
- Zasady zatrudnienia osób ze szczególnymi potrzebami.

Ponadto w miarę możliwości organizacyjnych i finansowych, zostaną podjęte działania z obszaru architektonicznego i informacyjno-komunikacyjnego mające na celu zapewnienie dostępności na poziomie gwarantującym równy dostęp zarówno pracownikom, jak i klientom Inspektoratu.

I. Plan działań kontrolnych oraz kierunki działania Wydziału Inspekcji, Wydziału Zwalczania Przystępczości Środowiskowej oraz Działów Inspekcji w delegaturach Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony

Środowiska w Katowicach

1. Plan działań kontrolnych

Plan działań kontrolnych w 2025 r. będzie realizowany poprzez kontrole podmiotów korzystających ze środowiska oraz kontrole bez wyjazdu w teren, oparte na analizie dokumentacji dostarczanej przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Analizowane będą między innymi wyniki pomiarów automonitoringowych. Zadania kontrolne Inspekcji Ochrony Środowiska wymienione zostały w ustawie z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska. Dodatkowo w związku z uzasadnionym podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub wykroczenia przeciwko środowisku, realizowane będą działania pozakontrolne, wynikające z art. 10b ustawy. Roczny plan działalności kontrolnej na 2025 r. został opracowany w oparciu o wytyczne przygotowane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, które wskazują m.in.:

- priorytety do realizacji określone przez GIOŚ o charakterze ponadwojewódzkim,
- priorytety do realizacji charakterystyczne dla województwa,
- cele oraz cykle kontrolne, które będą realizowane w toku kontroli
- liczbę i charakter kontroli (kompleksowych, problemowych) w terenie,
- rezerwę czasową na kontrole dokumentacyjne automonitoringowe,
- rezerwę czasową na kontrole pozaplanowe (w terenie i dokumentacyjne),
- rezerwę czasową na działania w trybie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska
- potrzeby przeprowadzania kontroli w terminach indywidualnie określonych w decyzjach administracyjnych, dotyczących warunków wykonywania działalności wpływającej na środowisko oraz ustawowe obowiązki kontrolne,
- zasady ustalania ilości kontroli z uwagi na zasoby kadrowe.

Zalecenia do opracowywania planów kontroli na 2025 r. zostały określone w Systemie Kontroli dla całej Inspekcji Ochrony Środowiska, opracowanym i przekazanym do stosowania przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. Na podstawie powyższych procedur oraz po analizie rozkładu rodzaju kontroli w latach ubiegłych, przy jednoczesnym uwzględnieniu zmieniających się potrzeb i oczekiwań wobec organów inspekcji, w tym głównie przez liczbę wniosków o interwencję i wniosków o wydanie postanowień z art. 41a ustawy o odpadach oraz konieczność ścisłej współpracy z organami ścigania w tym powierzanie inspektorom czynności w śledztwach, określone zostały założenia Planu:

- Rezerwa czasowa na kontrole dokumentacyjne wynosi 10%
- Rezerwa czasowa na kontrole pozaplanowe wynosi łącznie 85%, w tym 45% na kontrole rozpoznania w terenie bez ustalonego podmiotu i kontrole transportu
- Rezerwa czasowa na działania w trybie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wynosi 5%.
- Ilość kontroli planowych na 2025 r. określono na poziomie 296. Imienny wykaz zakładów przewidzianych do kontroli zawiera załącznik nr 1 do niniejszego Planu.
- Kontrole z wyjazdem w teren z ustalonym podmiotem, będą realizowane w 64 celach i 2 cyklach ogólnokrajowych oraz 4 celach wojewódzkich.

2. Kierunki działania:

- Poprawa gospodarowania odpadami poprzez wzmocnienie działań interwencyjnych przeciwdziałających nielegalnemu postępowaniu z odpadami oraz wzmoczenie kontroli dużych wytwórców odpadów niebezpiecznych i podmiotów uczestniczących w zbieraniu, transporcie i zagospodarowaniu tych odpadów
- Poprawa jakości wód powierzchniowych, podziemnych, Morza Bałtyckiego oraz gospodarowania zasobami wodnymi poprzez kontrole zakładów, które wprowadzają ścieki do wód i pobierają wodę oraz kontrole podmiotów prowadzących produkcję rolną i działalność, w ramach której stosowane i przechowywane są nawozy lub przechowywane nawozy naturalne
- Współpraca z organami ścigania w zakresie przestępstw związanych z zanieczyszczeniem środowiska, w tym w zakresie gospodarki odpadami,
- Wspólne z Policją, Krajową Administracją Skarbową, Inspekcją Transportu Drogowego kontrole w zakresie transportu odpadów,
- Współpraca z Okręgowymi Urzędami Górniczymi w zakresie nadzoru nad prowadzeniem rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych oraz porzucania odpadów na tych terenach,
- Współpraca z organami samorządowymi w zakresie ujawnionych miejsc nielegalnego nagromadzenia odpadów,
- Współpraca z Departamentem Zwalczania Przystępczości Środowiskowej GIOŚ w zakresie wdrażania działań krzyżowych,
- Prowadzenie działań analitycznych z wykorzystaniem nowoczesnych środków technicznych w tym bezzałogowych statków powietrznych,
- Wykonywanie kontroli będących ustawowymi obowiązkami organu, określonymi w ustawie o Inspekcji Ochrony Środowiska
- Kontynuowanie cyklicznych spotkań z przedstawicielami Państwowej Straży Pożarnej w celu analizy bieżących problemów związanych z prowadzeniem przez PSP akcji ratowniczych, zgłoszeń zagrożenia środowiska i poważnych awarii przemysłowych.
- Udział w ćwiczeniach organizowanych przez Państwową Straż Pożarną w zakładach dużego i zwiększonego ryzyka.
- Udział w warsztatach, konferencjach, a także prowadzenie szkoleń dotyczących ochrony środowiska.
- Współpraca z zespołami zarządzania kryzysowego na poziomie gmin i poziomie wojewódzkim. Uczestnictwo w pracach zespołów samorządowych zarządzania kryzysowego.
- Udział w sesjach rad powiatów dotyczących aktualnych problemów w zakresie ochrony środowiska.

II. Kierunki rozwoju Wydziału Prawnego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowisk w Katowicach

Udoskonalanie współpracy pomiędzy Wydziałem Prawnym i pozostałymi wydziałami Inspektoratu, będzie jednym z ważniejszych zadań pracowników Wydziału Prawnego. Wypracowanie efektywnych procedur, w sytuacji dynamicznego rozwoju zespołu WIOŚ w Katowicach oraz stale poszerzającego się spektrum obowiązków, jest działaniem niezbędnym dla realizacji nałożonych przepisami prawa zadań.

Na pierwszym planie kierownictwo Wydziału stawia również obowiązek poszerzania zakresu

wiedzy merytorycznej członków zespołu oraz wsparcie merytoryczne i szkolenie pracowników pozostałych komórek organizacyjnych WIOŚ w zakresie realizowanych przez nich zadań.

Planowane działania:

- Szkolenia i panele dyskusyjne realizowane w ramach Wydziału na kanwie prowadzonych spraw, w celu podnoszenia kwalifikacji i wykluczenia uchybień w prowadzonych przez Wydział postępowaniach w cyklu raz na dwa miesiące.
- Udział w szkoleniach organizowanych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska i podmioty zewnętrzne w celu podniesienia kwalifikacji zawodowych przez pracowników Wydziału – w miarę możliwości organizacyjnych i finansowych.
- Szkolenia i panele dyskusyjne realizowane przez pracowników Wydziału dla inspektorów w zakresie tematycznym wskazanym przez Wydział i działy Inspekcji.

III. Wdrażanie rozwiązań w obszarze ekozarządzania

Zielone zakupy oraz zamówienia publiczne – zwiększanie udziału nabywanych towarów i usług o zmniejszonym oddziaływaniu na środowisko w trakcie ich cyklu życia. Wdrożenie zasady *zielonych zakupów* zarówno w przypadku zamówień drobnych, jak i tych wymagających zastosowania procedur określonych w ustawie o zamówieniach publicznych.

W roku 2025 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach planuje zakup trzech samochodów elektrycznych z uwagi na korzyści, które są istotne zarówno z perspektywy ochrony środowiska, jak i ekonomii. Najważniejszą zaletą pojazdów elektrycznych jest redukcja emisji CO₂ gdyż nie emitują spalin, co bezpośrednio przekłada się na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. Jest to bardzo ważny aspekt w walce ze zmianami klimatycznymi i poprawą jakości powietrza. Pojazdy elektryczne są również znacznie cichsze niż ich spalinowe odpowiedniki. To zmniejsza zanieczyszczenie hałasem i przyczynia się do poprawy komfortu życia. Istotnym elementem przemawiającym za zakupem aut elektrycznych jest też koszt ich eksploatacji. Ładowanie pojazdów elektrycznych energią elektryczną jest zazwyczaj tańsze niż tankowanie tradycyjnych pojazdów z silnikiem spalinowym. Samochody elektryczne posiadają mniej ruchomych i zużywających się części, co przekłada się na niższe koszty eksploatacji, konserwacji i napraw.

Ponadto WIOŚ planuje zakup urządzeń pomiarowych, w które wyposażeni zostaną inspektorów ochrony środowiska z Wydziału Zwalczania Przystępności Środowiskowej, współfinansowany przez WFOŚiGW w Katowicach.

Planowane są do zakupu przenośny spektrometr ramanowski i 3 szt. przenośnych wielofunkcyjnych urządzeń pomiarowych. Sprzęt przeznaczony będzie do terenowej identyfikacji związków chemicznych oraz pomiaru podstawowych parametrów w środowisku wodnym (pH, tlen,) co jest niezbędne do prawidłowej oceny sytuacji, szybkiego potwierdzenia występowania i skali nieprawidłowości w gospodarowaniu odpadami, zebrania i zabezpieczenia dowodów popełnienia przestępstwa na miejscu zdarzenia.

Urządzenie pomiarowe oparte o spektroskopię Ramana umożliwi identyfikację

nieznanych substancji chemicznych, materiałów wybuchowych, narkotyków i wielu innych substancji w czasie rzeczywistym. Zmniejsza niepewność operacyjną i czas reakcji bez naruszania integralności próbki lub łańcucha dowodowego. Spektroskopia jest metodą badań nieniszczących. Identyfikacja nieznanych substancji w czasie rzeczywistym ma szczególne znaczenie w przypadku kontroli interwencyjnych czy kontroli transportu odpadów. Szybkie ustalenie rodzaju substancji może wpłynąć zarówno na wykrycie sprawców przestępstw środowiskowych oraz na bezpieczeństwo samych Inspektorów.

Urządzenia pomiarowe pozwalają na określenie podstawowych parametrów środowiskowych w środowisku wodnym, co znalazło potwierdzenie w przypadku działań podejmowanych w związku z sytuacją kryzysową dotyczącą Odry.

Przewidywane efekty zakup ww. urządzeń to:

- Usprawnienie procesu zapobiegania szkodom w środowisku poprzez radykalne skrócenie czasu potrzebnego do ustalenia sprawców nielegalnej gospodarki odpadami.
- Zmniejszenie szarej strefy w transporcie odpadów poprzez usprawnienie procesu i skrócenie czasu kontroli transportów
- Zmniejszenie ryzyka wystąpienia szkód w środowisku poprzez skrócenie czasu potrzebnego na identyfikację substancji chemicznych a tym samym szybsze podjęcie właściwych działań zaradczych przez właściwe służby.
- Zmniejszenie ryzyka uszczerbku na zdrowiu dla inspektorów wykonujących interwencje terenowe w przypadku zanieczyszczeń środowiska substancjami toksycznymi.
- Usprawnienie realizacji zadań Inspekcji, optymalizacja użycia zasobów osobowych poprzez skrócenie czasu trwania interwencji, usprawnienie działań prowadzonych we współpracy z innymi służbami: Policją, WITD, Strażą Graniczną, Służbą Celno-Skarbową itp., zwiększenie wykrywalności naruszeń prawa w transporcie odpadów poprzez skrócenie czasu poszczególnych kontroli a co za tym idzie zwiększenie ilości możliwych do przeprowadzenia kontroli

IV. Planowanie Wydziału Budżetu Finansów i Kadr

W 2025 roku Wydział Budżetu Finansów i Kadr będzie racjonalnie gospodarował ograniczonymi środkami finansowymi. Ponadto z związku z znaczącą fluktuacją kadr koniecznym będzie bieżące uzupełnianie stanu zatrudnienia w jednostce. W roku 2025 planowane jest pozyskanie rezerwy celowej z WFOŚiGW w Katowicach na zakup sprzętu niezbędnego do prowadzonych przez Inspektorów IOŚ kontroli.

V. Informacja i edukacja oraz swobodny dostęp obywateli do informacji o działalności WIOŚ w Katowicach

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach realizuje zadania z zakresu komunikacji społecznej przy pomocy różnych narzędzi, a naszym priorytetem jest pokazanie opinii publicznej całego spektrum działalności inspekcji, przekonanie o szerokich korzyściach jakie płyną z tych działań dla naszych klientów oraz realizowanie zadań związanych z edukacją. Te ostatnie skupione są najbardziej na aspektach związanych z gospodarką odpadami, co do zasady jednak dotyczą szeroko pojętej ochrony środowiska.

Jednym z najważniejszych elementów polityki informacyjnej WIOŚ jest i będzie współpraca z mediami.

W szczególności z redakcjami lokalnymi i regionalnymi, ale także tymi o zasięgu krajowym. Jest kwestia gospodarowania odpadami, nielegalne czy też niewłaściwe z nimi postępowanie. Jednocześnie coraz częściej pojawia się także problem zanieczyszczenia wód bądź nieprawidłowo realizowanej gospodarki ściekowej. Współpraca z dziennikarzami daje jednocześnie możliwości realizowania zadań edukacyjnych – skuteczne komunikowanie opiera się bowiem na jasności przekazu, a tu pomoc ze strony osób zajmujących się tym zawodowo, jest niezwykle cenna. W ostatnich latach znacznie wzrosło zainteresowanie mediów działalnością Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach. W roku 2024 r. udzieliliśmy 78 odpowiedzi na zapytania dziennikarzy (zapytania prasowe, wywiady). Rzetelne, terminowe i aktywne informowanie dziennikarzy o zadaniach realizowanych przez Inspektorat będzie roku 2025 jednym z priorytetów komunikacyjnych, drugim – informowanie poprzez medium społecznościowe - serwis X oraz wzmocnienie obecności Inspekcji w wybranych inicjatywach lokalnych, dotyczących problematyki ochrony środowiska.